

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

Південно-українське відділення соціологічної асоціації України, м.Одеса

М А Т Е Р І А Л И

VIII Всеукраїнської наукової інтернет-конференції

“ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ”

(Одеса, 24-25 квітня 2020 року)

Одеса -2020

УДК: 37+316.61

О72 Освіта та соціалізація особистості // Матеріали VII Всеукраїнської інтернет-конференції (Одеса, 24-25 квітня 2020 р.) 56 с.

Рецензенти:

Плавич В.П. – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри загально правових дисциплін і міжнародного права одеського національного університету імені І.І.Мечнікова

Халапсис О.В. - доктор філософських наук, професор кафедри філософії та політології Національної металургійної академії України

Збірник матеріалів VIII Всеукраїнської інтернет-конференції «Освіта та соціалізація особистості» вміщує матеріали, які досліджують освіту XXI століття, інновації та перспективи розвитку; стан та проблеми реформування системи української освіти; філософію освіти перед викликами сучасності; молодь в освітньому просторі: механізми соціалізації та самореалізації; соціальну адаптацію особистості в умовах суспільних трансформацій; ціннісні орієнтири та культурні практики особистості в українському суспільстві та розглядаються девіації та суспільні рухи у соціальному просторі сучасної України. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 10 від 28 травня 2020 року)

«Соціальна акція, соціальне питання, соціалізм. Уваги над квестією соціальної»). Великий Каменяр проявив свій футурологічний геній, узагальнюючи романтично-просвітницький вибір ліберальної моделі освіти централізму як у Галичині, так і у Губернській Малоросії.

А.С.Макаренко своєю творчістю та долею виявив, що лицарський дух козакофільства дозволяє латентне відтворювати український тип донкіхотства. Для протистояння імперській інтерпретації малоросійської реальності А.Макаренко у «Педагогічній поемі» нібито випадково називає себе «Дон Кіхот Запорізький» і обґрунтовує спроби перевести дитячу колонію ім. Ф.Дзержинського у Запоріжжя на о. Хортицю.

Для В.Сухомлинського «островом Хортиця» стає село Павлиш Онуфріївського району Кіровоградської області. Нажаль, навколо донкіхотської інтерпретації спадку великих педагогів, зокрема А.С.Макаренка, відбувається атака невігласів. Доречи, слухним є зауваження професора Є.Р.Борінштейна про те, що процес відтворення європейського типу суспільства залежить від «системного управління діяльністю людини, соціокультурними і матеріальними ресурсами суспільства, що залежить від пріоритетів творчої особистості» (Є.Борінштейн Ідеологеми філософії логістики. 2016. С.6.)

Список використаної літератури

1. Аксьонова В.І. Гуманістичні обрії європейського простору: український контекст монографія. Наук. ред. Є. Борінштейн. Одеса – Херсон: Гельветика, 2018. 536с.
2. Борінштейн Є.Р. Ідеологеми філософії логістики. Методологія та технологія сучасного філософського пізнання. Одеса: ДЗ «ПНПУ К.Д.Ушинського», 2016. С.4-9.
3. Кремень В.Г. Зміст освіти і дидактична стратегія. Учитель.1999. №11- 12. С30-35.
4. Ніцше Ф. Обрані твори в 3-х т. Т.1. Воля до влади: опит переоцінки всіх цінностей: Пер. нім. М.REFL – book, 1994. С.298.
5. Хайдеггер М. Час картини світу. Час і буття: статті й виступ. М.: Республіка, 1993. С.41-62.

Атаманюк Зоя Миколаївна – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Університету Ушинського

ЦІЛІСНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ЯК РІВНОВАЖНОЇ СИСТЕМИ

Буття людини – це процес становлення людини, усвідомлення самого себе. Проблема людини у філософії, як правило, розглядається у зв'язку з соціумом. Саме людина пов'язана з іншими системою відносин, вона – діяльна матеріально-предметна істота, носій певної культури. Кожна з цих граней її буття і може бути взята за основу при аналізі людини. Враховуючи таку багатозначність, необхідно виділити якусь основну якість людини, те, що в першу чергу робить її людиною.

Вивчення сутності і сутнісних ознак людини можливе лише у розмаїтті їхніх проявів, що охоплюють різні сфери соціальної життєдіяльності. Людина, її сутність та існування – предмет дослідження багатьох областей знання: філософії, політології, соціології, педагогіки, психології та інших наук. Кожна з них в рамках свого предмета намагається відповісти на питання, що таке людина, які її відмінні властивості, яким чином вони проявляються. Багатомірність такої реальності як людина знайшла своє відображення в значній кількості наукових понять, з допомогою яких фіксуються різні аспекти прояву сутності людини [7, с.6].

Особистість – це синтез біологічного і соціального в людині, результат її духовного і морального розвитку. В найзагальнішому вигляді розвиток особистості можна визначити як процес входження людини в нове соціальне середовище та інтеграцію в ньому як результат цього процесу [1, с.7].

Для того щоб глибше зрозуміти, що ж собою являє цілісність особистості, розглянемо особистість як систему. Під системою зазвичай розуміється сукупність взаємопов'язаних

елементів з певними відносинами і залежностями між ними, а цілісність розглядається як інтегративна властивість системи, яка дозволяє їй розвиватися і функціонувати.

Особистість – система багатовимірна, рухлива, має складну структуру. Цілісне її буття обумовлюється єдністю проявів у всіх головних площинах її внутрішньої будови: способу мислення, здібностей, рис характеру, світу почуттів, переконань потреб, поглядів і т.д., а також сукупністю суспільних відносин, сферою спілкування, діяльністю людини як представника певного соціального шару, спільності, професії.

Для аналізу цієї складної системи виділимо три основні групи якостей: 1 - природні, 2 - функціональні, 3 - системні, що інтегрують. Слід зауважити, що природні якості при цьому виступають лише як матеріальні носії соціальних якостей. Виділені групи якостей дають можливість представити особистість як органічну систему, що включає в себе дві основні підсистеми, які в свою чергу розпадаються на безліч складових взаємопов'язаних елементів [3, с.234].

З тих пір як людина стала на шлях соціального життя, формування її індивідуального розвитку як цілісної особистості відбувалося відповідно до умов конкретного соціального оточення. Тому не можна зрозуміти сутність окремої особистості, її цілісність, не розкриваючи при цьому сутності суспільства. Особливий тип зв'язків і відносин, домінуючий в суспільстві, виступає природним умовою формування цілісності особистості. Особистість, освоюючи суспільні відносини, соціокультурний досвід, переломлює їх в своїй внутрішній структурі, в діяльності, в поведінці, у відносинах з іншими людьми, з суспільством, і тим самим формує свої природно-функціональні якості. Діалектика соціальної детермінації в процесі становлення цілісності особистості виступає у вигляді багаторазово опосередкованих зв'язків і взаємозалежностей між особистістю і суспільством. При такому підході цілісність особистості може бути визначена як міра привласнення і перетворення її наявних суспільних відносин. Відзначаючи цей факт, слід зазначити, що особистість хоча і обумовлена у всьому різноманітті своїх властивостей, рис, якостей суспільством, проте її не можна зводити до простого зліпком суспільної системи, до жорсткої детермінації. Незважаючи на деякий єдиний соціальний початок, всі люди різні і за своїми поглядами, переконаннями, здібностям, характером, за своєю активністю і багатьма іншими параметрами.

Формування цілісності як стану рівноважної системи «особистість», відбувається на життєвому шляху, який є для кожної людини неповторним і охоплює зміну одних видів соціальних ролей іншими, процес отримання нових можливостей і їх реалізацію, в цілому, весь шлях розвитку індивіда. Життєвий шлях людей багатий складним змістом їх повсякденного існування в межах природних і соціально-культурних реалій. Життєвий шлях конкретної особистості підрозділяється на цілий ряд фаз, етапів і ступенів, в основі яких знаходяться системно-інтегративні якості особистості. Досить часто системно-інтегративні якості особистості не залишаються незмінними протягом усього життя людини, тобто система «особистість» не є раз і назавжди заданою. В історії відомо чимало випадків коли, наприклад, людина, будучи атеїстом, раптом стає глибоко віруючою, і навпаки, і на підставі цього змінює своє життя, тобто відбувається внутрішня перебудова особистісної системи з виникненням у ній нових структурних елементів. Іноді ці трансформації людині важко усвідомити і пояснити навіть самому собі.

Це і є прозорим проявом синергетичних особливостей процесу розвитку особистості. Звичайно ж, це не зовсім той процес самоорганізації, який має місце в неживій природі, але характерні риси синергетики тут явно мають місце.

Список використаних джерел

1. Боринштейн Е. Р., Кавалеров А.А. *Личность: ее языковые ценностные ориентации.* Одесса : Астропринт, 2001. 164 с.
2. Пригожин И., Стенгерс И. *Порядок из хаоса: Новый диалог человека с природой.* Москва : Прогресс, 1986. 431 с.

3. Суський Я.С. Репрезентація людини у теорії соціальних систем. Гілея: науковий вісник. 2016. Вип. 109. С. 172-176. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2016_109_44,

Атаманюк Зоя Миколаївна – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Університету Ушинського
Васильєва Лариса – студентка 4 курсу соціально-гуманітарного факультету Університету Ушинського

ФЕНОМЕН ЛЮБОВІ У ФІЛОСОФІЇ: ВИТОКИ І ЕВОЛЮЦІЯ

Феномен любові цікавив багатьох філософів різних часів. Так, наприклад Платон у своєму діалозі «Бенкет» намагається дати пояснення любові. Рене Декарт у своїй праці «Пристрасті душі» відносить любов до перших шести пристрастей, він намагається дати наукове пояснення феномену любові.

Християнство відкриває нам принципово нову етику, нове розуміння людини, її місця у світі, нові закони людського буття. Нагірна проповідь Христа будується на принципах нової моральності, заснованої на любові. Тому любов у християнстві відіграє досить важливу роль.

В історії релігій любов двічі отримала головне значення: як дика стихійна сила статевого потягу - в язичницькому фалізмі, і потім, на противагу цьому, як ідеальний початок духовного і суспільного єднання - в християнській «агапе».

В історії філософії це поняття займало чільне місце в різних системах. Для Емпедокла любов була одним з двох начал всесвіту, саме початком всесвітнього єдності і цілості, метафізичним законом тяжіння і доцентрового руху [2]. У Платона любов є демонічне (зв'язує земний світ з божественним) прагнення людської істоти до досконалої повноти буття. Це естетичне значення любові було залишено без уваги в патристичній і схоластичній філософії.

Платон у своєму трактаті «Бенкет», вводить істотно нове формулювання про зв'язок любові і пізнання. Любов у нього – процес безперервного руху. Платонічний ерос – є ерос пізнання.

Відповідно до Аристотеля, метою любові є дружба, а не чуттєвий потяг. Аристотель запропонував так визначити поняття любові: «любити значить бажати комусь того, що вважаєш благом, заради нього [тобто іншої людини], а не заради самого себе, і намагатися в міру сил доставляти йому ці блага» [1].

Інший сенс в поняття вкладали суфійські філософи і літератори Персії і Арабського Сходу за часів Середньовіччя. Так, в поезії Омара Хайяма і Алішера Навої, любов в душі суфійської традиції ототожнюється з вином. Вино, наливають в посудину, тобто в тлінну людську оболонку, наповнюють людей духовною складовою, діалектично вводячи поняття любові до Бога. Проте існування Бога саме по собі не було у них обов'язковою атрибутикою. І напрямок, вектор любові, міг мати різні значення.

У Середньовіччі своєрідне злиття християнських та платонічних ідей про цей предмет ми знаходимо у Данте. Взагалі, в середні віки любов була предметом релігійної містики, з одного боку, і особливого роду поезії з іншого; ця поезія, з Південної Франції поширена по всій Європі, була присвячена культу жінки та ідеалізована статевої любові в сенсі гармонійного поєднання всіх трьох її елементів: благоговіння, жалості і сором'язливості [4].

В епоху Відродження працями Марсіліо Фічіно, Франческо Каттані, Джордано Бруно і інших, починається розвиток протягом неоплатонізму. В основі цієї любовної філософії знаходиться вчення про красу. Природа любові є прагнення до краси. Ця концепція пов'язує етику і естетику і значно впливає на мистецтво епохи Відродження [4].

В епоху бароко Бенедикт Спіноза дав таке визначення: «Любов є насолода, що супроводжується ідеєю зовнішньої причини» (лат. Amor est Laetitia concomitante idea causae